

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 13.09.2020
Kabul Tarihi / Date Accepted : 07.12.2020
Yayın Tarihi / Date Published : 15.06.2021

 <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.62826-794367>

OKUL ÖNCESİ ETHOSFERİNDE KARAKTER EĞİTİMİNE İLİŞKİN MEVCUT DURUMUN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ANALİZİ*

Evrım KOCALAR¹, Erdal BAY²

ÖZ

Bireyin karakter eğitiminde, okul öncesi ethosferi (değer küre) çok önemlidir. Bu çalışmanın amacı, okul öncesi ethosferinde, öğretmen görüşlerine göre karakter eğitiminin durumunu analiz etmektir. Çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma Gaziantep ilinde resmi bağımsız anaokulunda görev yapan 231 okul öncesi öğretmeni üzerinde gerçekleştirilmiştir. Maksimum örnekleme ile bu öğretmenlerden 15'i ile de görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Anket formundan elde edilen nicel veriler SPSS paket programıyla analiz edilmiştir. Nicel verilerin analizinde betimleyici istatistikler hesaplanmıştır. Görüşme formundan elde edilen nitel veriler üzerinde betimsel analiz gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan tüm karakteristik özelliklerin -maceracı olmak hariç- öğretmenler tarafından "çok önemli" olarak algılandığı, ayrıca değerlerin gerçekleşme düzeyinin "yüksek" olarak algılandığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin programlarda "saygı, sevgi, dürüstlük ve empati" özelliklerinin yer almasını istedikleri belirlenmiştir. Öğretmenler karakteri daha çok doğuştan getirilen özellikler, kişilik özellikleri olarak; karakter eğitimi ise davranış dönüştürme ve duyarlılık oluşturma olarak tanımlamaktadırlar. Öğretmenler, karakter eğitiminin gerekli olduğunu düşünmektedirler. Öğretmenler en çok drama, kitap çalışması ve oyunu yöntem teknik olarak kullanmaktadırlar. Öğretmenlere göre; aile, okul, öğretmen, program, öğrenci, akran ve medya, karakter eğitiminde karşılaşılan sorunların kaynakları olarak görülmektedir. Sonuç olarak, okul öncesi dönemde karakter eğitiminde birçok özelliğin yer aldığı ve bu özelliklerin gerçekleşme ve önem düzeylerinin yüksek olduğu, öğretmenlerin karakter ve karakter eğitimi tanımlamalarının benzer olduğu, karakter eğitiminde sorunların etkili olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi karakter eğitimi, karakter, karakter eğitimi

ANALYSIS OF THE CURRENT SITUATION OF CHARACTER EDUCATION IN THE PRESCHOOL ETHOSPHERE ACCORDING TO TEACHER VIEWS

ABSTRACT

In an individual's character education, the preschool ethosphere is very important. The purpose of this study is to analyze the state of character education in the preschool ethosphere, according to teacher views. Descriptive survey model has been used in the study. The study has been performed on 231 preschool teachers working in an official independent kindergarten in Gaziantep province. Interviews have been also performed with 15 of these teachers with a maximum variation sampling. A questionnaire and a semi-structured interview form created by researchers have been used as a data collection tool. Quantitative data obtained from the survey form have been analyzed using the SPSS package program. Descriptive statistics have been calculated in the analysis of quantitative data. Descriptive analysis has been realized on qualitative data obtained from the interview form. As a result of the research, it has been determined that all the characteristics included in the 2013 preschool education curriculum apart from being daring – have been perceived by teachers as "very important"; in addition, the level of realization of values has been perceived as "high". It has been determined that teachers have wanted to traits of "respect, affection, honesty and empathy" to be included in the programs. The teachers define character more as innate traits, personality traits, and character education as behavior transformation and sensitivity creation. Teachers believe that character training is necessary. Teachers most often use drama, book practices and games as methods. According to teachers, family, school, teacher, program, student, peer and media are seen as sources of problems encountered in character education. All in all, it can be said that there are many characteristics in character education in preschool period, and these characteristics have high level of realization and high level of importance; Definitions of teachers' character and character education are similar; problems in character education are forceful.

Keywords: Pre-school character education, character, character education

* Bu çalışma, *Okul Öncesi Eğitim Programının Karakter Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi* başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, evrimkocalar27@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2431-7304>

² Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, erdalbay@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3167-9987>

1. GİRİŞ

Karakterin sözlük anlamı; “bir nesnenin, bir bireyin kendine özgü yapısı, onu başkalarından ayıran temel belirti, bireyin davranış biçimlerini belirleyen ana özellik, öz yapı, ıra, seciye” olarak geçmektedir. “Seciye”, “yaradılış, huy, karakter”; “ıra” ise “karakter” olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr). “Character” kelimesi Yunanca bir kelime olup “ayırt edici işaret” anlamında da kullanılır (Sapasağlam, 2016). Davis (2003, akt. Sapasağlam, 2016) “karakter” kavramını bir kişinin ahlaken iyi olanı yapmak noktasındaki mizacı olarak ifade etmektedir. Kısaca karakter, kişinin eğitim aracılığıyla toplumun istediği şekilde olumlu yönde gelişmesidir. Duygusal, davranışsal ve ahlaki olarak iyi bir karaktere sahip olmak için, olabileceğinin en iyisi olmaya çalışmasıdır.

Karakter eğitimi, “değerlere bağlı olarak ahlaki özellikleri geliştirmek ve bir dizi karakter davranışlarını tanımlamak ve oluşturmak için öğrencilere yardım etme amacı taşıyan yönergeler, planlanmış deneyimler ve etkinlikler” şeklinde tanımlanabilir (Johnson, 2006, akt. Sapasağlam, 2016). Karakter eğitimi, temel insani değerlere sahip, davranışlarını bu değerlere göre düzenleyen ve aynı zamanda akademik olarak da başarılı bireyler yetiştirmeyi amaçlayan eğitim olarak tanımlanır (Katılmış, 2010). Josephson’a göre (2014) karakter eğitimi, ırk, cins, yaş, politik veya dini tüm değişkenleri kapsayan bilinen ve uygulanabilirliği olan tüm değerleri içinde barındırır (akt. Sapasağlam, 2016).

Bireyin karakter eğitiminde, okul öncesi ethosferi (değer küre) çok önemlidir. Aile dışında ilk örgün eğitim basamağı olan okul öncesi eğitimi de çok önemlidir (Berkowitz & Bier, 2004, Higgins vd, 2005). Okul öncesi ethosferi, sosyal-duygusal gelişim, fiziksel gelişim, bilişsel gelişim, psiko-motor gelişim ve dil gelişiminin en hızlı olduğu dönemdir. Okul öncesi eğitim dönemi, çocuğun karakter özelliklerinin şekillendiği, değerlere yönelik temellerin atıldığı, içinde yaşadığı toplumun değer yargılarını ve kültürel yapısını öğrenmeye başladığı ilk dönemdir (Ata & Şahin, 2020). Gelişimin en hızlı ve çok yönlü olduğu bu yaş döneminde çocuklara verilecek karakter eğitimi onların ileriki yaşlarında sergileyecekleri tutum ve davranışlarını da etkileyecektir (Ekici, 2017). Sapasağlam’a göre (2016) bu dönemde çocuğun yaşadığı deneyimler onun sonraki sosyal ve akademik yaşamı üzerinde ve kişiliği üzerinde önemli bir etkiye sahiptir ve çocuğun gelecekte nasıl bir insan olacağını belirlemektedir. Çocuk okul öncesi dönemde diğer gelişim alanlarında olduğu gibi özellikle sosyal ve duygusal gelişim alanlarında ilerlemeler ile kendisinin bir birey olduğunu ve başkalarından farklı olduğunu anlamaya başlar (Uyanık Balat, 2005).

Çocukların ahlaki gelişimleri ile ilgilenen Kohlberg ve Kohn’a göre karakter, ahlak ve değer eğitiminde okul öncesi eğitim önemli bir yere sahiptir (Chou vd., 2014). Okul öncesi dönemde verilecek eğitim çocukların kişisel gelişimleri için çok önemlidir. Karakter eğitimi okul öncesi dönemde özellikle tutum ve davranışların kazandırılması açısından çok önemlidir (Kusumandari, 2015). Okul öncesi dönemde ahlak eğitimi, yetişkinlikte ortaya çıkacak sorunların azaltılmasında stratejik bir öneme sahiptir (Chan, 2019). Ülkelerin varlıkları olan ve geleceğini oluşturan çocukların ahlak eğitimlerinin erken dönemde verilmesi çok önemlidir (Cinantya vd., 2019).

Diğer okul kademelerinde olduğu gibi okul öncesi eğitim kademesinde de, eğitim programları, okul, öğretmen, çevre, aile özellikleri karakter eğitimini etkileyen önemli faktörlerdir. Öğrencilere karakter eğitimi bağlamında istenen özelliklerin kazandırılmasında en önemli unsurlardan biri eğitim programlarıdır. Geçmiş yıllardaki uygulamalara ve eğitim programlarına bakıldığında Türkiye’de karakter eğitimiyle ilgili MEB tarafından hazırlanmış ulusal çapta bir uygulama veya programın bulunmadığını söylemek mümkündür. Yapılan araştırmalarda, bazı araştırmacıların, çalışmaları için hazırladıkları karakter eğitimi programlarının ya da bazı özel okulların kendi imkânlarıyla hazırladıkları kurumsal program ve uygulamaların ötesine geçilemediği söylenebilir.

Karakter eğitiminde en önemli faktörlerden biri öğretmen özellikleridir. Öğretmenlerin karakter eğitimi konusunda yetkinlikleri, karakter eğitimine ilişkin inanç ve algıları önemlidir. Öğretmenlerin çocukların davranışlarında değişiklik oluşturabileceği inancının fazla olması ve hedeflerini ulaşılabilir koyması başarılı bir karakter eğitimi için çok önemlidir (Ata & Şahin, 2020). Alan yazında bazı araştırmalara göre, öğretmenlerin karakter eğitimi konusunda kendilerini yeterli gördükleri (Avcı, 2011; Demirel, 2009; Kılınç Bozkurt, 2019; Mehlig, 2002; Yüksel, 2012), bazı araştırmalarda çok yeterli görmedikleri ifade edilmektedir (Ata & Şahin, 2020). Ata ve Şahin (2020) tarafından yapılan araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin karakter eğitimi yetkinlik inanç düzeyleri yüksek bulunmuştur.

Bu çalışma kapsamında, karakter eğitiminde programların uygulayıcısı olan öğretmenlerin programda yer alan karakter özelliklerine, bunların önem ve gerçekleşme düzeylerine; karakter eğitiminin gerekliliğine, karakter eğitiminde kullandıkları yöntem ve teknikler ile karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri belirlenmek istenmiştir. Bu çalışmadan elde edilecek sonuçlar karakter eğitimi uygulamaları bağlamında alan yazına ve politika yapıcılara katkı sağlayabilecektir.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu çalışmanın amacı, öğretmen görüşlerine göre okul öncesi kademesinde karakter eğitiminin durumunu analiz etmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1- Okul öncesi öğretmenlerinin, okul öncesi eğitim programında yer alan karakter eğitimiyle ilgili karakter özelliklerinin önem ve gerçekleşme düzeylerine ilişkin görüşleri nelerdir? Okul öncesi düzeyinde karakter eğitiminde olmasını istedikleri karakter özellikleri nelerdir?
- 2- Okul öncesi öğretmenlerinin karakter, karakter eğitimi, değer eğitimi ve karakter eğitiminin gerekliliğine ilişkin görüşleri nedir?
- 3- Öğretmenlerin karakter eğitiminde kullandıkları yöntem-teknik ve uygulamalar nelerdir?
- 4- Karakter eğitiminde karşılaşılan sorunlar, bu sorunların kaynağına ilişkin görüşler ile sorunların çözümüne yönelik öneriler nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Bu çalışmada öğretmenlerin okul öncesi eğitim kademesinde sürdürülen karakter eğitimine ilişkin görüşleri var olan hâliyle belirlenmek istendiği için “betimsel tarama modeli” kullanılmıştır. Betimsel yöntemler, ilgilenilen ve araştırılmak istenen problemin mevcut durumunu ortaya koymaya yöneliktir. Bu yöntemlerin en temel özelliği, mevcut durumu kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi çalışmaktır.

2.2. Araştırmanın evren ve örnekleme

Birinci araştırma sorusu bağlamında öğretmenlerin okul öncesi eğitim programında yer alan karakter eğitimiyle ilgili unsurların önem ve gerçekleşme düzeylerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi için anket uygulanmıştır. Anket için araştırma evrenini Gaziantep ilinde görev yapan 1215 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur (Gaziantep MEM, 2015-2019 Stratejik Plan). Örnekleme ise Gaziantep ili Şahinbey ilçesinde bulunan 22 resmî, bağımsız anaokulunda görev yapan 241 okul öncesi öğretmeninden 231 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Örnekleme ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Anket Uygulanan Öğretmenlere Ait Demografik Bilgiler

Kadro İstihdam Şekli	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Kıdem
Ücretli = 48	Genç Yetişkin (20-30) = 114	Kadın= 220	Ön Lisans =15	0-5 Yıl = 93
Sözleşmeli= 27	Orta Yaşlı Yetişkin (31-45) = 110	Erkek= 11	Lisans =208	6-10 Yıl = 84
Kadrolu= 156	Kıdemli Yetişkin (45+) = 7		Yüksek Lisans =8	11-15 Yıl = 34
				16-20 Yıl= 13
				20 Yıl ve Üstü = 7

Araştırmada, problem durumuyla ilişkili olan bireylerden çeşitlilik sağlayarak problemin farklı boyutlarını ortaya koyabilmek için maksimum örnekleme ile Gaziantep ili Şahinbey ilçesinde bulunan 22 resmî, bağımsız anaokulunda görev yapan, gönüllü olan 15 okul öncesi öğretmeni görüşme için belirlenmiştir. Araştırmamızda katılımcıların isimleri K1, K2.... şeklinde kodlanmıştır. Görüşmeye katılan öğretmenlere ait demografik bilgiler Tablo 2’deki gibidir.

Tablo 2.

Görüşmeye Katılan Öğretmenlere Ait Demografik Bilgiler

Kadro İstihdam Şekli	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Kıdem
Ücretli = 3	Genç Yetişkin (20-30) = 5	Kadın= 12	Ön Lisans =0	0-5 Yıl = 5
Sözleşmeli= 1	Orta Yaşlı Yetişkin (31-45) = 10	Erkek= 3	Lisans =14	6-10 Yıl = 6
Kadrolu= 11	Kıdemli Yetişkin (45+) = 0		Yüksek Lisans =1	11-15 Yıl = 2
				16-20 Yıl= 2
				20 Yıl ve Üstü = 0

2.3. Veri toplama araçları

Araştırmada anket ve görüşme formu kullanılmıştır.

2.3.1. Anket formu

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer alan karakter özelliklerinin önem ve gerçekleşme düzeyini belirlemek için anket formu geliştirilmiştir. Anket formunda 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer alan, karakter eğitimi ile ilgili 47 farklı karakteristik özelliğin gerçekleşme ve önem düzeyine ilişkin beşli Likert tarzında sorular yer almıştır. Anket maddelerinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması için iki alan uzmanının görüşü

alınmıştır. Anket maddelerinin birbiri ile doğrudan ilişkisi olmadığı için iç güvenilirlik katsayısı hesaplaması yapılmamıştır.

A-ÖNEM DÜZEYİ					KARAKTER ÖZELLİĞİ	B-GERÇEKLEŞME DÜZEYİ				
1. Hiç Önemli Değil		5. Çok Önemli				1. Çok Düşük		5. Çok Yüksek		
1	2	3	4	5	Saygılı	1	2	3	4	5

2.3.2. Görüşme formu

Okul öncesi öğretmenlerinin karakter eğitimiyle ilgili görüşlerini almak amacıyla “Görüşme Formu” hazırlanmıştır. Görüşme formu yarı yapılandırılmış görüşme formu şeklinde düzenlenmiştir. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, görüşmeye katılan öğretmenlere ait kişisel bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde ise problem durumuna ve öğretmenlerin karakter eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almıştır. Araştırmacı tarafından iki uzmandan da görüş alınarak forma son şekli verilmiştir.

2.4. Veri toplama süreci

Anketler araştırmacı tarafından yüz yüze uygulanmıştır. Görüşme, öğretmenler ile yüz yüze gerçekleştirilmiş olup ortalama yirmi dakika sürmüştür. Görüşmeler, sessiz bir ortamda ve ses kaydı alınarak gerçekleştirilmiştir.

2.5. Veri analizi

Anket verilerinin analizinde, öncelikle verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığını belirlemek için basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Öncelikle her bir maddenin önem ve gerçekleşme düzeyi ortalaması hesaplanmış, ortalamaya göre hangi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ortalama değerlerin yorumlanması için dereceleme aralığı hesaplanmıştır. Önem sıralaması ile gerçekleşme sıralaması için Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

Görüşme sorularının analizi için öncelikle bütün görüşmeler kayda geçirilmiştir. Her görüşme önce serbest olarak kodlanmıştır. Daha sonra serbest kodlar araştırma soruları çerçevesinde kategoriler altında toplanmıştır. Serbest kodlar beş hafta sonra tekrar kodlanmıştır. İlk kodlamada kod sayısı 196 iken ikinci kodlamada kod sayısı 168 olarak bulunmuş, kodların benzerlik oranı ise %86 olarak hesaplanmıştır.

2.6. Araştırmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışma, Okul Öncesi Eğitim Programının Karakter Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Çalışmanın yapılabilmesi için Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden 13/12/2018 tarih ve 34659092/ 605.01/ 24103262 sayılı yazı ile izin alınmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın bulgularına yer verilmiştir.

3.1. Birinci araştırma sorusu ile ilgili bulgular

Araştırmanın birinci sorusunda, okul öncesi öğretmenlerinin 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda ve 2013 ve 2018 etkinlik kitaplarında yer alan, karakter eğitimiyle ilgili unsurların gerçekleşme ve önem düzeyine ilişkin görüşlerinin ne olduğu belirlenmek istenmiştir.

Tablo 3.

Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Programında ve Etkinlik Kitaplarında Yer Alan Karakteristik Özelliklerin Gerçekleşme ve Önem Düzeylerine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

	Önem Sırası	Önem Ort	Önem Düzeyi	Gerç. Sırası	Gerç. Ort.	Gerçek. Düzeyi	t	P
Vatansever	1	4,82	Çok Önemli	1	4,28	Çok Yüksek	11,05	0.000
Sevgi	2	4,81	Çok Önemli	2	4,23	Çok Yüksek	11,90	0.000
Saygılı	3	4,81	Çok Önemli	3	4,18	Yüksek	12,06	0.000
Farklılıklara Saygılı	4	4,81	Çok Önemli	8	4,05	Yüksek	13,45	0.000
Milli ve Manevi Mirasa Sahip Çıkma	5	4,77	Çok Önemli	5	4,12	Yüksek	11,13	0.000

Tablo 3. (devamı)

Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Programında ve Etkinlik Kitaplarında Yer Alan Karakteristik Özelliklerin Gerçekleşme ve Önem Düzeylerine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular

	Önem Sırası	Önem Ort	Önem Düzeyi	Gerç. Sırası	Gerç. Ort.	Gerçek. Düzeyi	t	p
Hoşgörülü	6	4,77	Çok Önemli	16	4,00	Yüksek	13,15	0.000
Demokratik olma	7	4,73	Çok Önemli	21	3,97	Yüksek	12,03	0.000
Yardımlaşma	8	4,71	Çok Önemli	6	4,12	Yüksek	11,64	0.000
Paylaşımçı	9	4,71	Çok Önemli	7	4,12	Yüksek	10,33	0.000
Bilgili	10	4,71	Çok Önemli	11	4,03	Yüksek	12,28	0.000
Özgüvenli	11	4,71	Çok Önemli	13	4,02	Yüksek	12,11	0.000
Sorumlu	12	4,71	Çok Önemli	23	3,96	Yüksek	13,92	0.000
Adil	13	4,71	Çok Önemli	28	3,86	Yüksek	13,86	0.000
Empatik	14	4,71	Çok Önemli	29	3,83	Yüksek	13,60	0.000
İyilik	15	4,70	Çok Önemli	4	4,16	Yüksek	10,31	0.000
Eşitlik	16	4,69	Çok Önemli	9	4,04	Yüksek	10,84	0.000
Yaratıcı	17	4,69	Çok Önemli	32	3,81	Yüksek	14,99	0.000
Özsaygılı	18	4,68	Çok Önemli	14	4,01	Yüksek	12,35	0.000
Dayanışma	19	4,67	Çok Önemli	10	4,04	Yüksek	10,66	0.000
Nazik	20	4,67	Çok Önemli	18	3,98	Yüksek	12,31	0.000
Yeniliklere Açık Olma	21	4,66	Çok Önemli	12	4,03	Yüksek	11,98	0.000
Güvenli	22	4,65	Çok Önemli	19	3,98	Yüksek	11,74	0.000
Temiz	23	4,60	Çok Önemli	17	4,00	Yüksek	10,87	0.000
Azimli	24	4,58	Çok Önemli	36	3,78	Yüksek	12,87	0.000
Özyetkinlik	25	4,56	Çok Önemli	39	3,77	Yüksek	12,73	0.000
Özdeğer	26	4,55	Çok Önemli	26	3,89	Yüksek	11,20	0.000
Bağımsız	27	4,55	Çok Önemli	33	3,81	Yüksek	12,05	0.000
Meraklı	28	4,53	Çok Önemli	15	4,01	Yüksek	8,677	0.000
Uyumlu	29	4,52	Çok Önemli	20	3,98	Yüksek	9,427	0.000
Uzlaşmacı	30	4,52	Çok Önemli	27	3,87	Yüksek	10,16	0.000
Dikkatli	31	4,52	Çok Önemli	37	3,78	Yüksek	13,16	0.000
Sosyal	32	4,51	Çok Önemli	24	3,95	Yüksek	9,172	0.000
Bilgiye Önem Verme	33	4,51	Çok Önemli	25	3,91	Yüksek	9,873	0.000
Tedbirli	34	4,50	Çok Önemli	40	3,75	Yüksek	11,98	0.000
Disiplinli	35	4,47	Çok Önemli	30	3,83	Yüksek	11,01	0.000
Dengeli	36	4,45	Çok Önemli	38	3,78	Yüksek	11,07	0.000
Düzenli	37	4,44	Çok Önemli	35	3,79	Yüksek	10,95	0.000
Sıcakkanlı	38	4,42	Çok Önemli	22	3,97	Yüksek	7,454	0.000
Planlı	39	4,42	Çok Önemli	43	3,73	Yüksek	10,933	0.000
Özenli	40	4,41	Çok Önemli	41	3,75	Yüksek	11,182	0.000
Girişken	41	4,40	Çok Önemli	42	3,75	Yüksek	10,957	0.000
Dışadönük	42	4,39	Çok Önemli	34	3,80	Yüksek	10,702	0.000
Yetenekli	43	4,32	Çok Önemli	46	3,68	Yüksek	10,889	0.000
Rahat	44	4,28	Çok Önemli	31	3,82	Yüksek	7,536	0.000
Titiz	45	4,26	Çok Önemli	47	3,68	Yüksek	9,394	0.000
Korkusuz	46	4,23	Çok Önemli	44	3,71	Yüksek	7,971	0.000
Maceracı	47	4,17	Önemli	45	3,71	Yüksek	7,4	0.000

Tablo incelendiğinde, 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan tüm özelliklerin -maceracı olmak hariç- öğretmenler tarafından "*çok önemli*" olarak algılandığı görülmektedir. "Vatansever, sevgi ve saygı" değerleri önem sıralamasında ilk üç sırada yer alan karakteristik özelliklerdir. "Vatansever ve sevgi" değerleri gerçekleşme düzeyi "*çok yüksek*" karakteristik özellikler olarak belirtilmiştir. Diğer karakteristik özelliklerin gerçekleşme düzeyi "*yüksek*" olarak belirtilmiştir. Çok önemli görülmesine rağmen program ve etkinlik kitaplarında yer alan karakteristik özelliklerin gerçekleşme düzeyinin önem düzeyine göre daha düşük seviyede olduğu söylenebilir. Başka bir deyişle karakteristik özellikler çok önemli görülmekte, ama tam anlamıyla gerçekleşmemektedir.

Öğretmenlerin, 2013 Okul Öncesi Programı'nda karakter eğitimi ile ilgili unsurların önem sıralaması ve gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri arasında bağıntı (korelasyon) olup olmadığını belirlemek için hesaplanan Pearson korelasyon katsayısı 0.803 olarak bulunmuştur. Önem ve gerçekleşme düzeyleri arasında yüksek düzeyde ilişki olduğu söylenebilir. Başka bir deyişle karakteristik özelliklerin önem düzeyi arttıkça gerçekleşme düzeyinin de arttığı söylenebilir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerle yapılan görüşmede programlarda hangi karakter özelliklerine yer verilmesi gerektiği araştırılmıştır. Öğretmenlere göre "*saygı, sevgi, dürüstlük ve empati*" ilk dört sırada yer alan karakteristik özellikler olarak ifade edilmektedir.

Tablo 4.

Programda Verilmesi Gereken Karakter Özelliklerine İlişkin Bulgular

Kodlar	Frekans	Kodlar	Frekans
Saygı	10	Sorumluluk	2
Sevgi	6	Adabı muaşeret	1

Tablo 4. (devamı)*Programda Verilmesi Gereken Karakter Özelliklerine İlişkin Bulgular*

Kodlar	Frekans	Kodlar	Frekans
Dürüstlük	5	Ahlak	1
Empati	4	Doğruluk	1
Düşüncelerini söyleme	3	Eleştirel düşünme	1
Hoşgörü	3	Güvenilirlik	1
Yaratıcılık	3	Kızlara karşı iyi davranma	1
Yardıms severlik	3	Merhametli	1
Özgüven	4	Paylaşımçı	1
Adil olma	2	Samimi	1
Merak	2	Uyumlu	1
Nezaket ve kibarlık	2	Çevreci	1
İyilik	2	Öfke kontrolü olan	1

Çocuklara hangi karakter özelliklerinin verilmesi gerektiğine ilişkin olarak sorulan soruda, saygı ve sevgi cevapları daha fazla ön plana çıkmaktadır. Daha sonra ise dürüstlük ve empati değerleri ön plana çıkmıştır. Öğretmenlerin verilmesini istediği karakter özelliklerinin Tablo 3'te yer alan bulgularla uyumlu olduğu görülmektedir. Saygı, sevgi değerleri hem önem hem de gerçekleşme düzeyi açısından önemli karakter özellikleri olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin programda yer almasını istedikleri karakteristik özellikler olan dürüstlük, nezaket ve kibarlık, sorumluluk, adabımuâşeret, eleştirel düşünme, kızlara karşı iyi davranma, çevreci ve öfke kontrolü gibi karakteristik özellikler ise program ve etkinlik kitaplarında yer almamıştır.

3.2. İkinci araştırma sorusu ile ilgili bulgular

İkinci araştırma sorusunda yarı yapılandırılmış görüşme ile okul öncesi öğretmenlerinin karakter, karakter eğitimi, değer eğitimi ve karakter eğitiminin gerekliliğine ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 5.*Karakter, Karakter Eğitimi ve Karakter Eğitiminin Gerekliliğine İlişkin Algılar*

Karakter nedir?	Karakter eğitimi nedir?
Doğuştan gelen özelliklerdir (4)	Davranış dönüştürmedir (4)
Kişilik özellikleridir (5)	Duyarlılık oluşturmazdır (4)
Çevreden öğrenilen özelliklerdir (2)	Karakter kazandırma sürecidir (2)
İlgi ve yeteneklerdir (2)	Kişilik özelliklerinin eğitilmesidir (2)
Ahlaki değerlerdir (2)	Toplumsal sorunları çözen eğitimidir (1)
Kişinin yapmak istedikleridir (2)	

Karakter eğitimi gerekli midir?

Gereklidir (14) Çünkü:

Olumsuz davranışları olumluya çevirir (4)

Bireyin daha nitelikli yaşamı içindir (4)

İyi insan yetiştirmek içindir (2)

Toplumsal fayda içindir (2)

Gerekli değildir (1) Çünkü:

Öğretmenler karakteri, en çok “doğuştan gelen özellik, kişilik özellikleri”, daha sonra ise “çevreden gelen özellikler, ilgi ve yetenekler, ahlaki değerler ve kişinin yapmak istedikleri” olarak tanımlamaktadır.

Karakter eğitimi, öğretmenler tarafından en çok “davranış dönüştürme, duyarlılık oluşturma” ve “kişilik özelliklerinin eğitilmesi, toplumsal sorunları çözen eğitim” olarak tanımlanmaktadır. K7 kodlu katılımcı, karakter eğitimini “*Açık veya örtülü bir programla yetiştirmiş olduğumuz nesle bilinçli bir şekilde belli başlı değerlerle ilgili onlarda duyarlılık oluşturma, onların da bu duyarlılıklar vasıtasıyla bunları davranışa dönüştürmelerini sağlamaktır.*” şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenler, olumsuz davranışları olumluya çevirme, bireyin yaşamının daha nitelikli olması, iyi insan yetiştirme ve toplumsal fayda için karakter eğitiminin gerekli olduğunu düşünmektedir. K1 kodlu katılımcı “*Aileler bu konuda gerekli bilgiye sahip olmadığı için daha bilinçli eğitimcilerin işe el atması çocuk açısından daha iyi oluyor. Çocuk karakterine göre davranması için ortamın hazırlanması öğretmen tarafından olacağından gereklidir. Çünkü aile ne kadar uğraşsa da bilinçli olmadığı için yanlış eğitim verebiliyor, ama öğretmen daha bilgili oluyor bu konuda. Onun için çocuğa uygun bir ortam sunması açısından önemli.*” diyerek karakter eğitimi konusunda ailelerin yetersiz olmasından dolayı bu eğitimin öğretmenler tarafından verilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Öğretmenlerden sadece biri karakter eğitiminin gerekli olmadığını dile getirmiştir. K14 kodlu katılımcı “Değer eğitimi verdikten sonra bunu çocuk kendi karakterinde özümseyecektir diye düşünüyorum. Bir çocuğa direkt karakter eğitimi adı altında bir eğitim veremeyiz bana göre.” şeklinde ifade etmiştir.

3.3. Üçüncü araştırma sorusuna ilişkin bulgular

Bu araştırma sorusunda öğretmenlerin karakter eğitiminde kullandıkları yöntem ve tekniklerin neler olduğu ve bunları nasıl kullandıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Öğretmenler yaptıkları uygulamalara ilişkin olarak en çok karakter eğitimi, değer eğitimi aracılığıyla gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Üç öğretmen ise karakter eğitime özgü özel bir eğitim uygulamadıklarını belirtmişlerdir. Üç öğretmen karakter eğitimi uygulamasında rol model olmaya çalıştıklarını ifade ederken, üç öğretmen de uygun ortam hazırladıklarını dile getirmişlerdir. K1 kodlu katılımcı yaptığı uygulamayı “Daha çok çocukların kişiliklerini süreç içinde tanıdığımız için ona göre ortam hazırlamaya çalışıyorum.” şeklinde açıklamıştır. K7 kodlu katılımcı “Öğrencilerimize rol model olarak belli programlar içerisinde açık veya örtük şekilde yer vererek onlara belli davranışlar ve karakterler oluşturmaya çalışıyoruz.” şeklinde ifade etmiştir. K8 kodlu katılımcı “Daha çok somutlaştırarak ve yaparak öğrenmelerini sağlıyorum.” şeklindeki ifadesiyle öğrencilerine karakter eğitimi yaparak yaşayarak vermeye çalıştığını söylemiştir. Karakter eğitimiyle ilgili uygulamalara ilişkin bulgular Tablo 6’da verildiği gibidir.

Tablo 6.

Karakter Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler ile Uygulama Biçimleri

Kullanılan yöntem, teknik ve etkinlikler	Uygulama biçimleri
Drama (6)	Öğrencilere rol model olma (5)
Kitap çalışması (5)	Yaparak yaşayarak (6)
Oyun (5)	Kendiliğinden gelişen durumlar üzerine (3)
Hikâye (2)	Örtük öğrenme süreci (2)
Sohbet (2)	Etkinlik temelli (5)
Şarkı (2)	Beraber kural oluşturma (1)
Düşünme sandalyesi (1)	Destekleyici eğitim (1)
Pano ya da köşeler hazırlama (1)	Aileleri ile etkinlik yaptırma (1)
Orf eğitimi (1)	Ev etkinlikleri (1)
Video izleme (1)	Birebir eğitim (1)
	Günlük eğitim akışı ile planlanarak (1)

Öğretmenler karakter eğitiminde yöntem-teknik olarak en çok “drama, kitap çalışması, oyun” kullandıklarını belirtmişlerdir. Bunun dışında “hikâye, sohbet, şarkı, Orff eğitimi” kullanılmaktadır.

Öğretmenlerin karakter eğitiminde “öğrencilere rol model olma, yaparak-yaşayarak, örtük öğrenme süreci, beraber kural oluşturma, aile ile etkinlik” gibi yaklaşımları uyguladıkları görülmektedir.

3.4. Dördüncü araştırma sorusu ile ilgili bulgular

Bu araştırma sorusunda okul öncesi eğitimde karakter eğitimi bağlamında karşılaşılan sorunlar, bu sorunların kaynağı ve sorunların çözümüne ilişkin öneriler belirlenmeye çalışılmıştır. Verilerin analizi sonucunda, “aile, okul, öğretmen, program, öğrenci, akran ve medya” faktörleri ön plana çıkmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.

Karakter Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar, Sorunların Kaynağı ve Çözüm Önerileri

Faktörler	Sorunlar Kodlar	Çözüm Önerileri Kodlar
AİLE	Ailelerin bilinçli olması (9)	Aile rol model olmalı (6)
	Öğretmen- aile işbirliği (8)	Ailelere eğitim verilmeli (6)
	Aile evde çocuğa eğitim desteği (6)	Aileler çocuklarla ilgilenmeli (2)
	Sosyo- ekonomik düzey (1)	Aile çocuğunu tanımalı (2)
OKUL	Okulun bulunduğu çevre (5)	Materyal sağlanması (4)
	Okulun olanakları (1)	Yöneticilerin rol model olması (2)
	Öğrenci sayısı (2)	Öğretmenle işbirliği yapılması (2)
	Okul yönetiminin desteği (7)	Seminer düzenlemeli (1)
		Mekan temini sağlamalı (1)
	Öğrenci sayılarını düzenlemeli (1)	
	Öğretmenlere esneklik sağlanmalı (1)	

Tablo 7. (devamı)*Karakter Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar, Sorunların Kaynağı ve Çözüm Önerileri*

Faktörler	Sorunlar Kodlar	Çözüm Önerileri Kodlar
ÖĞRETMEN	Öğretmenin karakter eğitimi konusunda yeterliliği (11)	Eğitimler verilmeli (13)
	Öğretmenlerin karakter eğitimi ile ilgili eğitim alma durumu (12)	Yeni öğretmenler tecrübe kazanmalı (1)
PROGRAM	Öğretmen öğrenciyi tanınması (1)	
	Programın karakter eğitimini içermesi (5) Toplumun beklentilerinin programda yer alması (2) Karakter eğitimi ile ilgili doğrudan kazanımlar olması (4)	Okul öncesi programın içinde ayrı verilmeli (3) Tamamen ayrı bir programla verilmeli (1) Okul öncesi programın içinde örtük olarak verilmeli (1) Karakter eğitimiyle ilgili kazanımlar olmalı (2) Daha fazla önem verilmeli (2) Karakterlere aylık eğitim planında yer verilip takip edilmeli (1)
ÖĞRENCİ	Çocuğun yaşadığı özel durumlar (3)	
	Çocuğun istek ve eğilimleri (4) Genetik faktörler (1)	
AKRAN	Akran ve arkadaş ortamı (8)	
MEDYA	Yazılı ve görsel basın (9)	
	Sosyal medya (2) Youtube fenomenleri (3)	

Tablo 7 incelendiğinde, karakter eğitiminde en önemli faktörlerden birinin “aile” olduğu görülmektedir. K3 kodlu katılımcı, ailenin önemini “*Eğitim ailede başladığı için genelde karakter eğitimi de ailede veriliyor.*” şeklinde ifade etmiştir. Ailenin bilinçli olmasının, öğretmen-aile iş birliğinin, evde aile tarafından çocuğa eğitim desteği verilmesinin çocuğun karakter eğitimini etkilediği belirtilmiştir. K8 kodlu katılımcı “*Eğitimin önündeki en büyük engel kesinlikle aile. Sabit fikirli ve ‘Hep ben bilirim.’ edasıyla öğretmenin yanında olmaktansa hep bir cephe alma durumundalar.*” şeklinde ifade ederek ailenin öğretmenle iş birliği yapmadığını dile getirmiştir. K9 kodlu katılımcı da görüşünü “*Her şey ailede başlıyor, o nedenle öncelikle aile. Daha sonra iyi bir okul ve öğretmen. Çünkü model alma dediğimiz şey okul öncesi dönemde daha çok görülüyor.*” şeklinde dile getirmiştir. Bu konuda ailelerin rol model olması, ailelere eğitimler verilmesi, ailelerin çocuklarla ilgilenmesi ve ailenin çocuğunu tanınması çözüm önerisi olarak sunulmaktadır.

Okul öncesi dönemde “okul” karakter eğitimini etkileyen faktör olarak gösterilmiştir. Okulun bulunduğu çevrenin, sahip olduğu olanakların, öğrenci sayısının ve en önemlisi okul yönetiminin desteğinin önemli olduğu belirtilmiştir. K3 kodlu katılımcı “*Okul yönetimi, biz öğretmen olarak çocuklara nasıl verimli olacağız, karakter eğitimini nasıl anlatmamız gerektiği hakkında seminer düzenleyebilir.*” şeklinde ifade ederken, K6 kodlu katılımcı “*Yönetim kaynaklı hiçbir sonumuz yok, çünkü aile, yani anne, baba ve kardeş ile öğretmen tutumu daha önemli bence. Bu konuda okul idaresinin üzerine düşen pek bir şey yok bence. Çünkü öğrenciyle yüz yüze olan, bireysel olarak ilgilenen, öğretmen ve öğrenciyi etkileyen de aile tutumudur.*” demiştir. Okul yönetimi tarafından materyal desteği sağlanması, yöneticilerin rol model olması, öğretmenlerle yönetimin iş birliği yapması, okulda bu konuda seminerler düzenlenmesi, öğrenme ortamlarının temin edilmesi ve öğretmenlere yapmak istedikleri bağlamında esneklik sağlanması önerilmektedir. K10 kodlu katılımcı bu görüşünü “*Belki de bu uygulamalarımızı yanlış ve biz karakter eğitimini yanlış veriyor olabiliriz. Eğitimlerle çocuklara bunu nasıl vermeyiz gerektiğini öğrenebiliriz. Fakat bu eğitimler için öğretmenlere esneklik sağlanması lazım.*” şeklinde açıklamıştır.

Okul öncesi dönemde karakter eğitiminde en önemli faktörlerden biri de öğretmendir. Öğretmenlerin karakter eğitimi konusunda yeterliliği, bu konuda eğitim alma durumları ve öğrenciyi tanınmaları karakter eğitiminde karşılaşılan sorunlar olarak belirtilmiştir. Öğretmenlere eğitimler verilmesi öneri olarak sunulmuştur. K15 kodlu katılımcı “*Evet, değerler eğitimiyle ilgili iki günlük bir eğitime katılmışım. Fakat çok yüzeysel bir eğitimdi.*” şeklinde ifade etmiştir. “*Karakter eğitimiyle ilgili bir eğitim almak ister misiniz?*” sorusuna ise on üç öğretmen “*evet*” şeklinde yanıt vermiştir. K10 kodlu katılımcı “*Alsak fena olmaz. Eğitimi lazım tabii ki belki de bu yaptıklarımız yanlış ve biz yanlış veriyor olabiliriz. Çocuklara bunu nasıl vermeliyiz bunu öğrenebiliriz.*” şeklinde ifade ederken, K11 kodlu katılımcı ise “*Şu ana kadar böyle bir fırsat çıkmadı, ama çıkarsa neden olmasın, katılırım.*” şeklinde ifade etmiştir. K1 kodlu katılımcı bu görüşünü “*Biz öğretmenliği üniversitede öğrenmiyoruz, yaparak yaşayarak öğreniyoruz. Bundan dolayı tecrübeli öğretmen çocuğu tanıma açısından daha etkili oluyor hem çocuk açısından hem de karakter eğitimi açısından. Yeni başlayan bir öğretmen biraz tecrübe kazanması gerektiği için bu konuda biraz yetersiz olabiliyor.*” şeklinde açıklamıştır.

Program boyutunda, programlarda karakter eğitiminin yer almaması, toplumun beklentilerinin yer almaması ve karakter eğitimi ile doğrudan ilgili kazanımların olmaması sorun olarak belirtilmiştir. Öğrencilerin yaşadıkları özel durumlar, istek ve eğilimleri ile genetik özellikleri de öğrenci boyutunda karşılaşılan sorunlar olarak belirtilmiştir. Son olarak çocukların akranları ile medya, karakter eğitimini etkileyen faktörler olarak gösterilmiştir. Bir öğretmen okul öncesi eğitim programının sadeleştirilmesi gerektiğinden ve evrak işlerinin çok olduğundan bahsetmiştir. K6 kodlu katılımcı, görüşünü “*Programın yoğunluğu biraz daha azaltılırsa ya da sadeleşirse karakter eğitimini daha iyi uygulayabiliriz ve daha çok zaman ayırabiliriz.*” şeklinde ifade etmiştir. “Karakter eğitimi desteklemesi için okul öncesi eğitim programında ne gibi bir değişiklik yapılabilir?” sorusuna cevap olarak, dört öğretmen daha fazla etkinlik eklenebileceğini dile getirirken, bir öğretmen de etkin yöntemler kullanılması gerektiğini dile getirerek programa değil de kullandıkları planlara ekleme yapılması gerektiğini dile getirmiştir. Bir öğretmen ise programın içine karakter gelişim formunun eklenmesi ve bunun takibinin yapılması gerektiğini dile getirmiştir. K13 kodlu öğretmen, düşüncesini “*Bizim programda oyun gelişiminin takip edildiği oyun gelişim formu diye bir form vardı mesela. Şu an değer eğitimi çok popüler. Çocuğun karakter gelişiminde hangi düzeyde olduğunun, değer eğitiminde nasıl bir gelişim izlediğinin takibinin yapıldığı oyun gelişim formu gibi karakter ya da değer gelişim formu adı altında bir form düzenlenebilir.*” şeklinde dile getirmiştir. Bir öğretmen kavramlara aylık eğitim planlarında yer verme durumu çizelgesine karakter özelliklerinin de eklenmesi ve kazandırılıp kazandırılmadığının takip edilmesi gerektiğini söylemiştir. 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’nın karakter eğitimini destekleyip desteklemediği sorusuna verilen cevaplarda, dokuz öğretmen okul öncesi eğitim programının karakter eğitimi açısından tam anlamıyla yeterli olmadığını dile getirmiştir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Anketten elde edilen verilere bakıldığında vatanseverlik özelliğinin gerçekleşme ve önem ortalaması en yüksek olarak bulunmuş olup, bu özelliğin önem ve gerçekleşme düzeyi sıralamalarında ilk sırada olduğu tespit edilmiştir. 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’nın bütününden çıkarılan ve ankette yer verilen kırk yedi karakteristik özelliğin kırk altısı okul öncesi öğretmenleri tarafından çok önemli olarak görülmüştür. Öğretmenler tarafından çok önemli olarak görülmeyen tek karakteristik özellik, maceracı özelliği olarak tespit edilmiştir. Gerçekleşme düzeylerine bakıldığında ise, kırk yedi özellikten sadece iki karakteristik özelliğin gerçekleşme düzeyi çok yüksekken, kırk beş karakteristik özelliğin gerçekleşme düzeyleri yüksek olarak bulunmuştur. Okul öncesi öğretmenlerine göre sadece vatanseverlik özelliği ile sevgi özelliğinin, gerçekleşme ortalamalarına bakıldığında, gerçekleşme düzeylerinin çok yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca karakteristik özelliklerin önem ve gerçekleşme düzeyleri arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenlere göre karakteristik özelliklerin önem düzeyi arttıkça gerçekleşme düzeyinin de artma eğiliminde olduğu ifade edilebilir. Öğretmenler için, ankette yer alan karakteristik özelliklerin önem düzeylerinin “çok önemli” olmasına karşın, gerçekleşme düzeylerinin “yüksek”te kalmasından yola çıkarak, uygulamada öğretmenlerin karakteristik özellikleri kazandırmada bazı sorunlarla karşılaştığı ifade edilebilir. Bunun başlıca nedenleri ise bu özellikleri kazandırmak için yeterli zaman diliminin olmaması, eğitim programında yeteri kadar etkinliklere yer verilememesi gibi nedenler olarak sıralanabilir.

Öğretmenlerle yapılan görüşmede, çocuklara hangi karakterlerin verilmesi gerektiği sorusunda öğretmenler en fazla saygı, sevgi ve dürüstlük özellikleri üzerinde durmuşlardır. Bu bulguyu destekler nitelikte araştırmalar mevcuttur. Üstünyer (2009), eğitimcilere sorduğu bu sorudan birinci sırada sorumluluğun, ikinci sırada ise dürüstlüğün çıktığı sonucuna ulaşmıştır. Dürüstlük özelliğinin her iki araştırmada da öğretmen ve diğer eğitimciler tarafından çocuklara verilmesi gereken önemli bir karakteristik özellik olarak görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Pekdoğan ve Korkmaz (2017) ise çalışmasında, en fazla yardımlaşma ve sevgi değerinin verildiği sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmanın bu bulgusu, Bulach ve Butler’ın (2002), Yazar ve Erkuş’un (2013), Ogelman ve Sarıkaya’nın (2015) değerler eğitimi ile ilgili yaptıkları nitel araştırmadan elde edilen bulguları da destekler niteliktedir. 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’nın analizine bakıldığında dürüstlük özelliği ile ilgili bir bulguya rastlanmazken, sevgi ve saygı özelliğine ise çok az yer verildiği tespit edilmiştir. Programların uygulayıcısı olan öğretmenlerin düşünceleri ile program içeriklerinin birbiri ile örtüşmemesi bir problem olarak düşünülebilir. Bu bağlamda öğretmenlerin düşüncelerinin sonraki program revizyonunda dikkate alınması önemlidir.

Okul öncesi öğretmenleriyle yapılan görüşmeden elde edilen verilere bakıldığında, karakter tanımının öğretmenlerin karaktere farklı açılardan bakmalarından kaynaklı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Karakteri dört öğretmen, “doğuştan gelen özellik” olarak tanımlarken beş öğretmen ise “kişilik özelliği” olarak tanımlamıştır. İki öğretmen ise çevreden öğrenildiğini dile getirmişlerdir. Karakter eğitimi ise öğretmenlerin çoğunluğu “davranış dönüştürme ve duyarlılık oluşturma” olarak tanımlamışlardır. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, öğretmenlerin karaktere ilişkin algılarının davranışlar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Üstünyer’in (2009) “Karakter Eğitimi ile İlgili Eğitimcilerin Görüşleri Üzerine Nitel Bir Araştırma” adlı çalışmasında da eğitimcilerin karakter tanımı ile ilgili aynı verilere ulaşıldığı görülmüştür. Yine aynı araştırmada “Eğitimciler, karakter eğitimi daha çok toplumsal değerlerin öğrencilere aktarılması olarak algılamaktadırlar.”

sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmada elde edilen sonuçlar Üstünyer'in (2009) çalışmasından elde ettiği bulguları destekler niteliktedir. Genel olarak tanımlamalara bakıldığında ise öğretmenlerin gelenekselci bir yaklaşım/anlayış içinde olduğu görülmektedir.

Araştırmada, karakter eğitiminin uygulanmasında hangi yöntemleri kullandıkları ile ilgili soruya, okul öncesi öğretmenleri en fazla drama ve oyunla öğretim yöntemlerini kullandıkları cevabını vermişlerdir. Pekdoğan ve Korkmaz (2017) ise çalışmalarında okul öncesi öğretmenlerinin en fazla beyin fırtınası ve drama yöntemlerini kullandıkları bulgusunu elde etmişlerdir. Yazar ve Erkuş (2013) ise, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi serbest zaman, drama, gözlem ve aile katılımı yoluyla öğrettiklerini belirtmişlerdir. Üstünyer (2009) de yaparak yaşayarak öğrenme metotlarından drama, sinema ve tiyatro gibi yöntemlerin kullanılabilmesi sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenlerin karakter eğitime yönelik uygulamalarında değerler eğitimi sıkça kullandıkları ve öğrencilerine rol model olmaya çalıştıkları elde edilen bir başka veri sonucudur. Özmen vd. (2012) "İlköğretim Branş Öğretmenlerinin Değerler Eğitime İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma" adlı çalışmalarında en çok kullandıkları yaklaşımın rol-model olarak değer eğitimi olduğunu tespit etmişlerdir. Üstünyer (2009) de, "öğretmenlerin kazandırmak istedikleri karakter özelliklerine sahip olmaları gerektiğini, önce yaşamaları gerektiğini" belirten benzer bir sonuca ulaşmıştır. Bu durum öğretmenlerin karakter veya değer eğitimi uygulamalarında, öğrenciler üzerindeki kalıcılığını arttırmak amacıyla daha çok somutlaştırma yoluna giderek bir öğretim tarzı benimsedikleri sonucunu ifade edebilir. Balcı ve Yanpar Yelken (2013) de değer eğitimi uygulamalarında öğretmenlerin en etkili buldukları yöntemleri sırasıyla "örnek olay inceleme", "öğretmen olarak model olma" ve "problem çözme", "öğrencilerle birlikte kural geliştirme" ve "işbirliğine dayalı öğrenme" olarak tespit etmişlerdir. Orhan (2013) "Hayat Bilgisi Dersi Programının Karakter Eğitimi Açısından Öğretmen ve Öğrenci Perspektiflerine Göre Değerlendirilmesi" adlı çalışmada karakter eğitiminde öğretmenin model olması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Çağatay'ın (2009) "Öğretmen Görüşlerine Göre Karakter Eğitiminde ve Karakter Gelişiminde Okulun Rolü" adlı çalışmada, "Öğretmen öğrencisine model olarak onun karakterine etki etmektedir." görüşü hâkimdir. Yapılan çalışmaların sonuçlarına bakıldığında araştırmanın sonuçlarının alan yazınla paralellik gösterdiği ifade edilebilir.

Karakter eğitiminde yaşanan sorunların ve kaynağının belirlenmesi, bu sorunlara çözüm önerilerinin getirilmesi konusunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin ailesel faktörler açısından karşılaştıkları zorluklar ailelerin bilinçsiz olması, öğretmenle iş birliği yapmaması ve destek olmaması olarak ortaya çıkmıştır. Ogelman ve Sarıkaya (2015) ile Yazar ve Erkuş (2013) da yaptıkları çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Yine araştırmada, ailesel faktörlere bağlı zorluklara ilişkin çözüm önerileri olarak "Aile rol model olmalı." ve "Ailelere eğitim verilmelidir." sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu bulguyla ilgili benzer bir sonucu Üstünyer (2009), "karakter eğitiminin ailenin eğitimi de planlaması gerektiği, aile problemlerini çözmeden verilecek eğitimin sorunu çözemeyeceği" şeklinde ifade etmiştir.

Araştırmada karakter eğitimi uygulamalarında okul yönetimi boyutunda karşılaşılan zorluklara ilişkin bulguda ise, öğretmenlerin büyük çoğunluğu okul yönetimlerinden destek aldıklarını belirtmişlerdir. Karakter eğitimi konusunda okul yönetiminin üstüne düşen görevlerin neler olduğu sorusunda ise "Materyal desteği sağlanmalı.", "Rol model olmalı." ve "Öğretmenle iş birliği yapılmalı." bulgularına ulaşılmıştır. Orhan (2013) yaptığı çalışmada okul yönetiminin rol model olması gerektiği bulgusunda bütün öğretmenlerin hemfikir olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çağatay (2009) da çalışmada, genellikle okul yöneticisinin öğrencilerle çok fazla yüz yüze muhatap olmadığını, bu işin genellikle öğretmenlerin işi olduğu sonucunu tespit etmiştir. Üstünyer (2009) ise yaptığı çalışmadan elde ettiği bulguda "karakter eğitiminin bir bütün olduğu, okuldaki her personelin bu eğitimin amaçları konusunda bilgilendirilmesi gerektiği" sonucuna ulaşmıştır. Bu açıdan bakıldığında Üstünyer'in çalışmasından elde ettiği veriyle ulaştığı sonucun, alan yazındaki çalışmalardan elde edilen bulgularla uyum sağladığı sonucu çıkarılabilir. Bu durumun sebebi olarak Üstünyer'in (2009) yaptığı çalışmayı sadece öğretmenlerle değil, bütün eğitim çalışanlarıyla yapmış olması gösterilebilir.

Karakter eğitimi uygulamalarında öğretmen yeterlilikleri boyutunda karşılaşılan zorluklara ilişkin sorudan elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin, karakter eğitimi konusundaki bilgi seviyelerinin yeterli olmadığı sonucu üzerinde uzlaşma sağladığı görülmüştür. Bunun nedeninin de, yine öğretmenlerin karakter eğitimiyle ilgili herhangi bir hizmet öncesi ya da hizmet için eğitim almadıkları verisinin sonucuna bağlı olduğu söylenebilir. Çünkü öğretmenlerin değer veya karakter eğitimi adı altında bir eğitim alıp almadıkları yönündeki görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu herhangi bir eğitim almadıklarını dile getirmişlerdir. Yiğittir ve Öcal (2011), "Lise Tarih Öğretmenlerinin Değerler ve Değerler Eğitimi Konusundaki Görüşleri" adlı çalışmalarında lise tarih öğretmenlerinin kendilerindeki eksikliği gidermek için, değer eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitimlere katılabileceklerini ifade ettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Pekdoğan ve Korkmaz (2017) da çalışmalarında benzer bir sonuç bulmuşlardır. Ogelman ve Sarıkaya (2015), çalışma grubundaki öğretmenlerin tamamının değerler eğitimi ile ilgili bir hizmet içi eğitim almadıklarını tespit etmişlerdir. Öğretmen yeterlilikleri boyutunda karşılaşılan zorluklara çözüm önerisinin neler olabileceği sorusundan elde edilen bulgularda, mesleki

gelişime önem verilerek öğretmenlere karakter veya değer eğitimiyle ilgili eğitimler verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer sonuçlar Ogelman ve Sarıkaya (2015) ile Üstünyer'e (2009) ait çalışmalarda da görülmektedir.

Okul öncesi eğitim programı boyutunda karşılaşılan zorluklara ilişkin bulgulardan elde edilen sonuçlara bakıldığında, en çok dikkat çeken bulgu, öğretmenlerin 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı sonucudur. Bu çıkarım, program boyutunda karşılaşılan zorluklarla ilgili bazı sorulara verilen cevaplardan yapılmıştır. Programın ergonomik ve uygulanabilir olması, esnek olması, programda daha fazla etkinliğe yer verilmesi şeklindeki cevaplar bu sonucu destekler nitelikteki bulgulardır. Pekdoğan ve Korkmaz (2017) da "... öğretmenlerin MEB (2013) okul öncesi eğitim programında yer alan bazı değerler hakkında bilgi sahibi olmadıkları yönündedir." şeklindeki bir ifadeyle benzer bir sonuca ulaşmışlardır.

Karakter eğitiminin programda nasıl verilmesi gerektiğiyle ilgili sorudan "Okul öncesi eğitim programının içinde, fakat ayrı olarak verilmelidir." görüşünün daha fazla olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Üstünyer'in (2009) elde ettiği bulgularda, eğitimcilerin büyük bir kısmı "karakter eğitiminin tüm derslerde verilmesi gereken boyutları olduğundan hareketle, her dersin kazanımlarına konması gerektiğini" belirtmişlerdir. Araştırmada 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın karakter eğitimi destekleyip desteklemediğine ilişkin sorudan ise, tam anlamıyla desteklemediğini belirten öğretmenlerin yanı sıra "Destekliyor ve uyguluyoruz." diyen öğretmenlerin de mevcut olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu verisi Yazar ve Erkuş'un (2013) çalışmasındaki "okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programında mevcut durumda yer alan değerler eğitimi yetersiz buldukları" verisini destekler niteliktedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın analizi sonucu çıkarılan karakter özelliklerinin yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Dolayısıyla çalışma genel olarak değerlendirildiğinde, araştırma kapsamında elde edilen bulguların alan yazınla örtüştüğü çıkarımında bulunulabilir. Ayrıca tüm bu bulgulardan hareketle araştırma kapsamında elde edilen bulguların alan yazındaki diğer araştırmalardan elde edilen sonuçları detaylandırdığı ve zenginleştirdiği de söylenebilir.

Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlardan hareketle aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- 1- Araştırma kapsamında karakteristik özellikler çok önemli görülmesine karşın gerçekleşme düzeyi ona nazaran düşük seviye kalmıştır. Okul öncesi dönem çocukları için önemli görülen özelliklerin sınıflarda kazandırılmama nedenleri ayrıntılı olarak incelenebilir.
- 2- Veli toplantılarında ailelere yönelik, karakter eğitiminin önemi, karakteristik özellikleri geliştirmeye ve çocuğunu tanımaya yönelik neler yapılması gerektiği konusunda bilgilendirici içeriklerle sunumlar yapılabilir.
- 3- Öğretmenlere yönelik, karakter eğitimi ve karakter eğitiminin uygulamaya dönük kısmı için hizmet içi eğitimler planlanabilir.
- 4- Çocuklarda karakter gelişimi ile ilgili aile eğitimleri geliştirilip, bu eğitimler okullar, öğretmenler veya Halk Eğitim Merkezleri aracılığıyla ailelere ulaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Ata, E. B. & Şahin, Ç. (2020). Okul öncesi öğretmenlerin karakter eğitimi yetkinlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 590-603.
- Avcı, E. (2011). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretmenlerinin karakter eğitimine dair öz yeterliklerinin incelenmesi* (Yayın no. 298407) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Balat, U. G. (2005). Değerler eğitimi ve değerler eğitimi programları. A.Oktay & Ö.Polat Unutkan (Der.), *Okul öncesi dönemde güncel konular*. Morpa Kültür.
- Balcı, F. A. & Yanpar Yelken, T. (2013). İlköğretim sosyal bilgiler programında yer alan değerler ve değer eğitimi uygulamaları konusunda öğretmen görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 195-213.
- Berkowitz, M. W., & Bier, M. C. (2005). *What works in character education: A research driven guide for educators*. Character Education Partnership.
- Bulach, C. R., & Butler J. D. (2002). The occurrence of behaviors associated with sixteen character values. *Journal of Humanistic Counseling, Education and Development*, 41(2), 200-214.
- Chan, C. W. (2019). *Moral education in Hong Kong kindergartens: An analysis of the pre school curriculum guides*. Global Studies of Childhood. <https://doi.org/10.1177/2043610619885385>
- Cinantya, C., Suriansyah, A., Asniwati, & Aslamiah (2019). The strategy of religious-based character education in early childhood education. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 5(5), 174-189.
- Çağatay, Ş. M. (2009). *Öğretmen görüşlerine göre karakter eğitiminde ve karakter gelişiminde okulun rolü* (Yayın no. 235167) [Yüksek lisans tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Ekici, F. Y. (2017, Aralık 22-23). *Okul öncesi eğitim kurumlarının karakter eğitimi yetkinliklerinin yönetici ve öğretmen görüşlerine göre incelenmesi* [Sözlü bildiri]. I Uluslararası Sosyal Beşerî ve Eğitim Bilimleri Kongresi, İstanbul.
- Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü. *2015-2019 Stratejik Planı*. Gaziantep Valiliği.
- Katılmış, A. (2010). *Sosyal bilgiler derslerindeki bazı değerlerin kazandırılmasına yönelik bir karakter eğitimi programının geliştirilmesi* (Yayın no. 261973) [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Kılınç Bozkurt, D. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin karakter eğitimine ilişkin öz-yeterliklerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Kusumandari, R. B. (2015). Character education development model-based e-learning and multiple in telegency in childhood in central Java. *Global Journal of Computer Science and Technology: Information & Technology*, 15(3), 25-34.
- MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara.
- Mei-Ju, C., Chen-Hsin, Y., & Pin-Chen, H. (2014). The beauty of character education on preschool children's parent-child relationship. *Procedia –Social and Behavioral Sciences*, 143, 527-533.
- Ogelman, G. H. & Erten-Sarıkaya, H. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşleri: Denizli ili örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 81-100.
- Orhan, A. (2013). *Hayat bilgisi dersi programının karakter eğitimi açısından öğretmen ve öğrenci perspektiflerine göre değerlendirilmesi* (Yayın no. 358771) [Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Özmen, C., Er, H. & Gürgil, F. (2012). İlköğretim branş öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 297-311.
- Pekdoğan, S. & Korkmaz, H. İ. (2017). Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarına verilen değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 37, 59-72.
- Üstünyer, F. (2009). *Karakter eğitimi ile ilgili eğitimcilerin görüşleri üzerine nitel bir araştırma* (Yayın no. 227476) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Yazar, T. & Erkuş, S. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 196-211.
- Yiğittir, S. & Öcal, A. (2011). Lise tarih öğretmenlerinin değerler ve değerler eğitimi konusundaki görüşleri. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13(20), 117-124.
- Yüksel, G. (2012). *İlköğretim öğretmenlerinin karakter eğitimi yetkinlik inançları ile ahlaki olgunluk düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayın no. 322085) [Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

Character includes all behaviors that reveal various aspects of people's personalities. Assuming that the general purpose of education is to educate proper virtuous individuals, we can say that character education has gained importance for our country today. Because in character education, one has to seek and find one's own essence to reveal the good, true, beautiful potential that exists in the individual. In the development of the child's character, the family in which he was born, the schools in which he will begin to receive education later, the teachers who teach in these schools, the curriculums that are the most important basis of the education given, and the environment in which he constantly communicates, have a huge impact. A misdirection from one of these will greatly affect the child's life in the future and this negativity will be reflected in the individual's character.

In the context of this study, it was asked to be identified. the views of teachers who are practitioners of character education programs on the importance and levels of realization of character characteristics included in the curriculum the need for Character Education the methods and techniques they use in character education and the problems encountered. The aim of this study is to analyze the situation of character education at the preschool level according to teachers' views. For this purpose, answers to the following questions were sought:

- 1- What are the opinions of preschool teachers regarding the importance and realization levels of character traits in the preschool education curriculum? What are the character traits they want to have in character education at the preschool level?
- 2- What are the opinions of preschool teachers about the necessity of character, character education, value education, and character education?
- 3- What are the methods, techniques, and practices that teachers use in character education?
- 4- What are the problems encountered in character education, what are their opinions about the source of these problems and their suggestions for solving the problems?

2. METHOD

In this study, the descriptive research model was used as it was aimed to determine the views of the teachers on the character education in preschool education level. In the first stage of the study, 231 teachers from the total population of 241 preschool teachers working in 22 official, independent kindergartens in the Şahinbey district of Gaziantep were included in the sample. In the second stage of the study, with the maximum variation sampling method was used for the group consists of 15 pre-school teachers working in 22 official, independent kindergartens located in Şahinbey district of Gaziantep. The questionnaire and semi-structured interview form developed by the researcher were used as data collection tools. In the analysis of the interview form, first the codes were determined and then the themes and categories were extracted. The data obtained from the questionnaire were analyzed by using descriptive statistics with SPSS package program.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

Considering the data obtained from the survey, the realization and importance average of the patriotism feature was found to be the highest and it was determined that it was in the first place in the rankings of importance and level of realization. 46 of 47 characteristic features extracted from the entire 2013 Preschool Education Curriculum and included in the questionnaire were deemed very important by preschool teachers. The only characteristic that was not seen as very important by teachers was identified as adventurer.

Although the level of realization of just two of the 47 characteristics was very high, the level of realization of 45 characteristics was found to be highly. When we look at the average realization of the patriotism feature and love feature according to the preschool teachers, it is concluded that the realization levels are very high. In addition, it was concluded that there is a high level of the positive relationship between the importance and realization levels of the characteristics.

As part of the research, the interview with teachers investigated what character traits should be included in the programs. In the question asked about what characteristics should be given to children answers to respect and love come to the fore more. Later, the values of honesty and empathy came to the fore.

Looking at the data obtained from the interview with the teachers, it was found that the character definition changes due to the fact that teachers look at the character from different angles. Four teachers defined the character as an innate trait as five teachers defined it as a personality trait. Two teachers said they learned from the environment.

As for the need for character education, it has been concluded that a very large majority of teachers agree on the point that it is necessary. The most agreed answer as to why character training is necessary was to turn one's behavior into a positive one and the answer that allows individuals to live better.

Again this study tried to determine what methods and techniques teachers use in character education are and how they use them. Teachers have stated that they most often perform character training through value training in relation to their practices. The three teachers stated that they did not practice any special training specific to character training. Three teachers stated that they were trying to be role models in character education practice; all three teachers expressed that they had prepared the appropriate environment.

Teachers have stated that they most often use “drama, workbook, play” as a method technique in character training. Apart from this story, conversation, song, ORF training is used. It is seen that teachers apply approaches such as “being role models to students, implicit learning process, rule making together, activity with family” in character education.

Finally, problems encountered in the context of character education in preschool education, the source of these problems and suggestions for solving the problems were tried to be determined. As a result of the analysis of the data, “family, school, teacher, curriculum, student, peer and media” factors came to the fore.

According to the results obtained, one of the most important factors in character training is “family”. It has been stated that family awareness, teacher family cooperation, providing educational support to the child by the family at home affects the child's character education. In this regard, family should be role models, family should be given education, family should take care of children and the family should know their child is presented as a solution proposal.

In preschool, “school” has been shown as the factor affecting character education. It is stated that the environment in which the school is located, the facilities it has, the number of students and, most importantly, the support of the school administration is important. It is recommended that the school administration provide material support, administrators be role models, collaborate with teachers and management, organize seminars on this issue in the school, provide learning environments and provide teachers with flexibility in the context they want to do.

One of the most important factors in character education in preschool period is the teacher. The competence of teachers in character education, the situations in which they receive training in this regard, and their recognition of the student are mentioned as problems encountered in character education. Providing training to teachers is presented as a proposal.

In the program dimension, the lack of character education in the programs, the lack of community expectations and the lack of gains directly related to character education are mentioned as problems with the program. Special situations, desires and tendencies of students and their genetic characteristics are also mentioned as problems encountered in the student size. Finally, children's peers and media have been shown to be factors affecting character education. A teacher mentioned that the preschool education program should be simplified and there was a lot of paperwork.

To support character education in pre-school education, four teachers to the question of a change in the curriculum can be made more events can be added when uttered; not a teacher effective methods that should be used should be made to add to the plan used in the curriculum expressed. A teacher said that the curriculum should include a character development form. A teacher said that character traits should also be added to the status chart to include concepts in monthly training plans, and that they should be tracked whether they are acquired. In answers to the question of whether the 2013 preschool education program supports character education, nine teachers stated that the preschool education program is not fully sufficient in terms of character education.

As a result, recommendations have been made to researchers, practitioners and policy makers on the importance of character education practices in preschool period and what should be done.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Araştırmacıların her birisinin mevcut araştırmaya katkısı aşağıda belirtildiği gibidir.

Yazar 1'in araştırmaya katkı oranı %60, yazar 2'nin araştırmaya katkı oranı %40'dır.

Yazar 1: Araştırmanın tasarlanması, veri analizi, raporlaştırılması.

Yazar 2: Yöntemin belirlenmesi, danışmanlık, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları.

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırmada herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ya da kişisel yönden herhangi bir bağlantı bulunmamaktadır. Araştırmada çıkar çatışması bulunmamaktadır.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışma, Okul Öncesi Eğitim Programının Karakter Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Çalışmanın yapılabilmesi için Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden 13/12/2018 tarih ve 34659092/605.01/24103262 sayılı yazı ile izin alınmıştır.